

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 34 · 7. januar
Sesjonen 2025–2026

Møte onsdag den 7. januar 2026 kl. 10

President: Morten Wold

Dagsorden (nr. 34):

1. Muntlig spørretime
2. Referat

Sak nr. 1 [10:00:13]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:00:14]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Lubna Bobby Jaffery og Sigrun Aasland vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Silje Hjemdal.

Silje Hjemdal (FrP) [10:00:42]: Mitt spørsmål går til kulturministeren.

Regjeringen snakker varmt om frivilligheten, men i praksis har de pekt ut nettopp frivilligheten som en av sine fremste kuttposter. De har halvert skattefradraget for gaver, noe som alene har ført til et inntektstap for organisasjonene på svimlende 7,5 mrd. kr på tre år. De fjernet gaveforsterkningsordningen, og nå senest måtte Pantelotteriet, som er en svært viktig inntektskilde for Røde Kors, slik at de kan drive beredskap, redningstjenester og besøkstjenester, stanse innsamlingen før året var omme fordi regjeringen ikke ville justere beløpsgrensen.

Det stopper ikke der. Nå i julen måtte også flere kjøpmenn begrense sin gavmildhet til frivilligheten, da de ikke lenger kunne donere pepperkaker og tilsvarende julegodt som organisasjonene hadde som mål å gi til barn – alt på grunn av regjeringens forbud. Man kan jo spørre seg om regjeringen har prioriteringene sine på plass.

Disse endringene og kuttene er bare noen eksempler, men de er usosiale eksempler på hvor konkret og korttenkt det går an å være. Frivilligheten er selve ryggraden i beredskapen og omsorgen mange steder i landet. Når staten svikter, stiller frivilligheten opp. Da burde selvfølgelig staten stille opp tilbake.

Vil statsråden nå ta ansvar og revurdere sitt tidligere standpunkt vedrørende beløpsgrensen, slik at Pantelotteriet slipper å stanse innsamlingsarbeid også i 2026?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:02:33]: Først må jeg ønske representanten Hjemdal godt nytt år. Det er tydelig at representanten har brukt god tid på å lage en historie rundt hvordan denne regjeringen behandler frivilligheten, som jeg ikke helt kan slutte meg til.

Når det gjelder Pantelotteriet, hadde vi en diskusjon om dette også rett før jul. Pantelotteriet er et supplement til den enerettsmodellen vi har, som representantens parti for øvrig er imot, og som gjør at Norsk Tipping kan fordele overskuddet. Vi har tillatt en del private lotterier, og Pantelotteriet er ett av dem. For at de skal kunne eksistere, må man ha en beløpsgrense, et omsetningstak, som staten da setter gjennom forskrift. Vi har også økt i tråd med KPI, konsumprisindeksen, som gjør at også Pantelotteriet har kunnet få økte inntekter, og at man ikke må endre forskriften hvert år.

Jeg hadde et møte med Røde Kors rett før jul, der vi var veldig enige om at det er viktig for oss at enerettsmodellen beskyttes – en modell også Røde Kors nyter godt av. Jeg skjønner at Røde Kors ønsker å få mest mulig inntekter til sitt viktige arbeid, og hvordan beløpsgrensen settes, og om den settes, er noe vi skal ha en dialog med Røde Kors om. Det er ikke noe jeg har tenkt å diskutere åpent her i Stortinget, for det er en dialog vi har med Pantelotteriet.

Silje Hjemdal (FrP) [10:04:03]: Postkodelotteriet støtter 23 store organisasjoner, som f.eks. Redd Barna, Amnesty og Norsk Folkehjelp, gjennom samme lisensordning som Pantelotteriet, som vi innledningsvis diskuterte. Det er veldig flott at kulturministeren har møtt Røde Kors, men når disse andre aktørene har spurt om et møte med statsråden, har de blitt avvist. Det kan jo framstå som litt arrogant. Det virker i hvert fall litt tilfeldig hvem som blir hørt, og hvem som blir møtt. Det mener jeg er med på å svekke tilliten til den modellen vi har.

Vil statsråden nå gå i reell dialog med alle organisasjoner som omfattes av denne lotterilisensordningen, og ikke bare dem som får medieomtale?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:05:01]: Her tror jeg at jeg må be representanten om å være litt varsom i tolkningen av hvem jeg møter og ikke møter. Det er slik at vi har hatt god dialog med begge organisasjonene knyttet til dette i forkant, der de har fått et svar, et skriftlig svar. Begge fikk et skriftlig svar fra meg om at omsetningstaket ikke kom til å bli hevet. Så hadde jeg et behov for å ha et møte med Røde Kors etter de oppslagene som hadde vært, for å gjøre ettertrykkelig klart for den nye lederen i Røde Kors at vi hadde vært veldig tydelige og gitt dem beskjed om dette 2. desember i fjor. Dette var ikke noe nytt for Røde Kors – det var viktig for meg å understreke i møtet. I tillegg var det viktig for meg å understreke i møtet at det er viktig at vi beskytter enerettsmodellen. Jeg tror alle som kjenner meg, vet at jeg møter mange og ikke prøver å forskjellsbehandle, men dette er en ny prosess for dette årets pantelotteri og postkodelotteri. Vi må komme tilbake til om vi skal

ha et møte med dem eller ha en prosess som den vi hadde i fjor, der vi ga en skriftlig tilbakemelding på henvendelsene deres.

Silje Hjemdal (FrP) [10:06:04]: Problemstillingen har vært kjent over flere år, så det viser at regjeringen ikke har villet ta tak for å gjøre noe med dette taket.

En annen utfordring for frivilligheten er imidlertid at Lotteritilsynet har ilagt Norsk Tipping bøter på nærmere 120 mill. kr i 2025. Monopolisten Norsk Tipping har fått seg en solid trøkk, og tilliten er vesentlig svekket. Jeg og Fremskrittspartiet frykter at det er frivilligheten og breddeidretten, særlig for barn og unge, som må betale prisen for rotet i Norsk Tipping. Synes kulturministeren det er rettferdig overfor formålmottakerne?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:06:49]: For det første må jeg si at ja, det har vært en kjent problemstilling med Pantelotteriet og Postkodelotteriet. Derfor har vi flere ganger faktisk hevet omsetningstaket, og det unnlater jo representanten å nevne i sin spørsmålsstilling.

I tillegg har denne regjeringen gjort det som den forrige regjeringen ikke klarte, selv om det begynner å bli ganske mange år siden, nemlig å innføre full momskompensasjon. Å snakke om det er noe annet enn faktisk å gjøre det, og denne regjeringen gjør det.

Når det gjelder Norsk Tipping, har vi en enerettsmodell som representanten er imot. Jeg opplever at hun ønsker å svekke den enerettsmodellen vi har i samfunnet vårt.

Det er svært alvorlig, det som har skjedd i Norsk Tipping. Jeg har vært helt tydelig på at den tilliten må gjenopprettes, av flere grunner. Den viktigste er selvfølgelig at vi har en enerettsmodell som beskytter dem som er spilleavhengig. Det er en enerettsmodell som representanten ikke støtter. Hun ønsker frislipp av utenlandske spillaktører i det norske markedet. Det kan ikke jeg være med på.

Vi skal gjenopprette tilliten til Norsk Tipping.

Silje Hjemdal (FrP) [10:07:53]: Jeg diskuterer gjerne spillpolitikk, men i dag er det først og fremst frivilligheten og de lokale lagene jeg er opptatt av å løfte fram, som nå taper på regjeringens politikk. Idretten, lokale frivillige, ideelle organisasjoner og stiftelser som nyter godt av tildelingene, har ingen innflytelse over Norsk Tippings tekniske løsninger eller deres eventuelle brudd på regelverk. Likevel er det de som risikerer fullt ut å bli økonomisk skadelidende som følge av disse bøkene.

Vil statsråden vurdere å kompensere mottakere av spilloverskuddet for bortfall som følge av bøkene, slik at sanksjoneringen av Norsk Tipping overholdes samtidig som uskyldige frivillige organisasjoner og lag ikke påføres et betydelig inntektstap?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:08:51]: Norsk Tipping er et selskap under Kulturdepartementet, og det er styret i Norsk Tipping som må foreta de vurderingene. Det kan ikke jeg som statsråd gjøre når det gjelder kompensasjon. Vi er helt enig i at det er beklagelig at Norsk Tipping flere ganger de siste årene har opplevd feil i sine tekniske systemer. Det er veldig uheldig, og også irriterende, at når det skjer, betyr det at det er mindre penger til idrett, kultur, helseformål og frivillighet.

Det viktigste med enerettsmodellen er likevel at vi begrenser de sosiale problemene knyttet til pengespill. Det unnlater representanten Hjemdal å ta innover seg, at det er det som er hovedformål nummer én med enerettsmodellen. Nummer to er at det er en fin ting at vi kan bruke pengene til å fordele overskuddet. Formålet med enerettsmodellen er å beskytte de gruppene som kan være utsatt for spilleavhengighet.

Silje Hjemdal (FrP) [10:09:55]: De siste års feil viser nettopp at enerettsmodellen på ingen som helst måte er ufeilbarlig, men det er en annen diskusjon.

Igen vil jeg over til frivilligheten. I november fikk jeg overlevert en underskriftskampanje fra ledere og generalsekretærer i 85 organisasjoner. I løpet av tre år har de mistet gaveinntekter for 7,5 mrd. kr. En av årsakene er regjeringens halvering av skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner i 2022. Vil regjeringen eller kulturministeren nå lytte til frivilligheten og ta grep for å øke skattefradraget for gaver, slik disse organisasjonene ber om i dette oppropet?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:10:47]: Skattefradrag er ikke mitt konstitusjonelle område. Det ligger under Finansdepartementet. Sånn sett kan jeg ikke svare for akkurat det, men jeg må si at det har vært sådd tvil om de tallene som brukes, stemmer. Blant annet har man gått inn i de tallene og sett at man har brukt tall fra bl.a. Aker sykehus, om det de har fått i skattefradrag for gaver. Jeg kommer ikke til å svare på om regjeringen kommer til å gjøre det, for det er ikke mitt område.

Jeg må si at vi ser at folk fortsatt gir penger til frivillige lag og organisasjoner. Det denne regjeringen gjør, er å gi full momskompensasjon, noe som Silje Hjemdals parti aldri ga til frivillige lag og organisasjoner.

Maren Grøthe (Sp) [10:11:44]: En viktig inntektskilde for idretten og frivilligheten over hele Norge har vært bingospill og bingohaller. I høst innførte regjeringen nye beløpsgrenser for bingospill, og resultatet er at hele bingobransjen nå faller sammen, særlig i distriktene. Over 25 bingohaller ble lagt ned i fjor. Bransjen selv melder at minst 38 er planlagt nedlagt første halvår i 2026, og det antas at ingen bingoer nord for Trondheim vil overleve. Flere tusen lag og organisasjoner

over hele landet er med det i ferd med å miste viktige inntekter, som finansierer alt fra aktivitet i idrettslag til lokale jeger- og fiskeforeninger, funksjonshemmedes organisasjoner – og sånn kunne vi fortsatt. Målet med innstrammingene var ansvarlighet. Vi er alle opptatt av det, og også Senterpartiet er opptatt av enerettsmodellen, men situasjonen med at en rekke bingohaller nå må legges ned, mener vi er uholdbar fordi det går ut over lokal aktivitet over hele landet. Mitt spørsmål er: Vil statsråden se på tapsgrensene på nytt, eller på å innføre kompenserende tiltak for de lagene dette gjelder?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:12:52]: Jeg er glad for at vi står sammen med Senterpartiet i behovet for å ha en enerettsmodell, og det var det som var bakgrunnen for å innføre tapsgrens. Sånn som det har vært tidligere, har man kunnet gå fra hall til hall og tape ganske mye penger. Vi vet at det ikke går ut over sånne som meg og Maren Grøthe, men det er andre som da opplever å tape.

Vi ser at det er et stort engasjement rundt hvordan det har slått ut, og det er selvfølgelig noe vi har løpende dialog om. Vi har hatt flere møter med lag og organisasjoner knyttet til dette. Jeg kan ikke si om vi skal sette i verk kompenserende tiltak eller endre tapsgrensen her og nå, men dette er noe vi følger med på. Vi får også henvendelser om dette og er åpne for å ha en dialog.

Presidenten [10:13:39]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Haagen Poppe (H) [10:13:54]: Henrik Bulls nasjonalteaterbygning på Johanne Dybwads plass er et synlig minne om begynnelsen på Norge som en stolt kulturturnasjon. Dessverre er den i dag også i sørgelig forfatning etter årevis med forsømt vedlikehold. De opprinnelige planene om å renovere bygningen fra 1899 og samtidig bygge et nytt anlegg på Tullinløkka under bakken har nå heldigvis blitt skrotet, og regjeringen går i stedet inn for den såkalte minimumsløsningen: rehabiliterer den gamle hovedbygningen i sentrum og etablerer eksterne scener og saler. Hvor de skal ligge, eller hvor mange det kan bli, skal avklares senere, men steder som Økern har blitt nevnt som en del av et byutviklingsprosjekt i Oslo øst.

I ellefte time kom det et privat initiativ fra aksjonsgruppen Ny framtid for Nationaltheatret. De mener det er mulig å bygge ut Henrik Bulls teater i samme stil til en billigere penge enn prisen for renovering av dagens bygg og etablering av eksterne scener, men underlaget er langt mindre detaljert og komplett enn alternativer som Statsbygg har utarbeidet. I rapporten fra Marstrand er kostnadene for minimumsalternativet ikke konkretisert, det er fremdeles en rekke ukjente faktorer, og tids-

horisonten strekker seg 18 år fram i tid. Utvidelsesalternativet til den private aksjonsgruppen er av prosjektgruppen selv vurdert til 2,8 mrd. kr og av Marstrand til 3,7 mrd. kr og kan stå ferdig i 2032. Utvidelsesforslaget er blitt kåret til årets tapte mulighet i Minerva, og Høyre mener det er tragisk at dette alternativet ikke får samme grundige vurdering som Statsbyggs forslag.

Hvorfor lar statsråden en slik unik mulighet fare uten engang å utrede den ordentlig?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:16:00]: Som representanten sa, kommer dette forslaget inn i ellefte – kanskje også tolvte – time. Dette er ikke en diskusjon som er ny, så i så måte burde dette forslaget kanskje ha kommet enda tidligere, all den tid denne debatten har pågått.

Likevel: Den eksterne kvalitetssikringsrapporten gikk igjennom det forslaget som ble levert inn, så det er foretatt en vurdering av det. Kvalitetssikringsrapporten pekte på stor usikkerhet og risiko knyttet til kostnader ved forslaget fra Horn-gruppen. I kvalitetssikringen er det også pekt på mangler når det gjelder kapasitet og funksjonalitet. Dersom vi skulle ha foretatt en fullstendig kvalitetssikring av et forslag som ble levert inn i ellefte/tolvte time, ville denne prosessen ha blitt ytterligere forsinket.

Nå har regjeringen tatt en beslutning om oppussing av et minimumsalternativ og lokalisering av scene 2 og scene 3 utenfor nasjonalteaterbygningen. Der har vi sagt at vi skal ha en avklaringsfase og komme tilbake til valg av biscener innen ett år. Nå er det allerede gått et halvt år siden det, så jeg håper vi er nærmere en teaterløsning, som ikke vil ta 18 år, men som vil stå i nye 100 år for kommende generasjoner.

Haagen Poppe (H) [10:17:33]: Jeg må få lov til å si at de som først og fremst har avskåret og forsinket denne saken de siste årene, er Støre-regjeringen selv. Det er bra at Tullinløkka-planene ble skrotet, men det er fremdeles sånn at en rekke alternative lokasjoner for nye Nationaltheatret i Groruddalen må utredes nærmere, i tillegg til eventuelle andre ledige statlige eendommer. Det vil også ta tid og koste penger. Høyre viste i sine merknader til statsbudsjettet at det er mulig å omdisponere penger som er avsatt til dette formålet, til også å vurdere Horn-gruppens forslag.

Hvorfor vil statsråden bruke enda mer tid og ressurs på å utrede videre helt nye Nationaltheatret andre steder i byen, men ikke en utvidelse av dagens? Hvorfor har statsråden så dårlig tid, når hennes egne planer er stipulert til å ta ti år lengre tid enn utvidelsesalternativet?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:18:36]: Jeg tror vi skal være forsiktige med å si hvem sin skyld det er at

Nationaltheatret er i den situasjonen det er i. Det har vært mange statsråder som har hatt ansvar for Nationaltheatret som ikke har tatt en beslutning. Denne statsråden har tatt en beslutning og sagt at vi går for minimumsalternativet, med biscener utenfor dagens nasjonalteaterbygning.

Jeg mener det er viktig at vi skal foreta konkrete og tydelige vurderinger av flere forhold, f.eks. bygningsmassen – hvilken type bygningsmasse man skal ha for å utføre teatervirksomhet de kommende årene. Vi må ta hensyn til teaterets ønsker og behov. De får ikke alt de ønsker. Det har denne regjeringen vist, ved at vi faktisk sa nei til Tullinløkka-alternativet, som var det prefererte alternativet for de aller, aller fleste knyttet til teateret.

Jeg er opptatt av at vi skal ha fortgang i saken, og denne saken har vært en del av debatten og offentligheten i veldig mange år. Derfor mener jeg at de alternativene vi har på bordet nå, er de mest realistiske å gå videre med.

Haagen Poppe (H) [10:19:36]: Vi skal bygge et nytt nasjonalteater og pusse opp det gamle, uttalte statsråden i Nytt på nytt den 5. desember. Vi får anta at dette ikke var ment som en spøk. Høyre mener at Norge allerede har et nasjonalteater, og at vi ikke trenger et nytt eller nye andre steder i byen. Vi mener også at nasjonal kulturpolitikk først og fremst skal være nettopp det – kulturpolitikk og ikke byutviklingspolitikk i Oslo øst. Et teater som Nationaltheatret er noe mer enn en scene eller praktiske lokaler. Det er et viktig symbol for Norge som kulturnasjon, og slike institusjoner fortjener et praktbygg, med tyngde og beliggenhet som gjenspeiler rollen. Skissene som utvidelsen av Bulls teater viser, er elegante og en tidløs løsning som har ordentlig *schwung* over seg.

Er statsråden enig med Høyre i at et nasjonalteater først og fremst skal være nettopp det ordlyden tilsier – et nasjonalteater for hele landet? Og er statsråden enig i at en slik tung, ærverdig institusjon aller helst bør ligge i sentrum av landets hovedstad?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:20:42]: Nå vet jeg ikke om vi skal bruke Nytt på nytt som referanse til hva man mener – det er kanskje stortings salen som er stedet. Men ja, jeg mener det jeg mener om at vi har et flott nasjonalteater. Det skal vi videreutvikle. Vi er helt enig i at det viktigste hensynet for framtidens nasjonalteater er kulturpolitikken, og at det ikke er byutviklingshensyn som er det viktigste når vi velger hva som skal være den framtidige løsningen for Nationaltheatret.

I innledningen, hovedspørsmålet, sa representanten at nasjonsbyggingen startet da. Med fare for kanskje å ta feil, tror jeg at Den Nationale Scene, DNS, ble bygd før Nationaltheatret, så nasjonsbyggingen har foregått flere steder i landet. Men hovedstaden er ekstremt viktig

for nasjonsbyggingen, teateret skal stå på denne plassen, og de kulturpolitiske hensynene kommer til å være det som veier tyngst i valget av framtidig løsning for Nationaltheatret

Haagen Poppe (H) [10:21:36]: Vi er alle sammen helt enig i at det er trist at nasjonens teater forfaller slik det gjør, og vi er selvfølgelig også helt enig i at vi må få fortgang i dette prosjektet. Men prosjektplanen som i alternativet regjeringen går for, løper jo helt fram til 2042. Ny framtid for Nationaltheatret peker på en raske framdriftsmodell. Marstrand sier fram til 2032, altså ti år tidligere. Hvorvidt dette er realistisk eller ei, kan ikke jeg bombastisk slå fast her i dag, på samme måte som statsråden ikke bombastisk kan slå fast det motsatte, for vi har ikke det samme gode grunnlaget for å ta den vurderingen som man har for de andre alternativene. Vi kommer heller aldri til å få vite det dersom statsråden står på sitt og ikke vil ha en ekstra runde – om så parallelt med utredningen av 14 nye Nationaltheatret-lokasjoner i Groruddalen.

Jeg vet at man ikke liker hypotetiske spørsmål – politikere liker ikke det – men jeg tillater meg allikevel å spørre: Dersom dette viste seg i en privat initiert grundigere analyse, (presidenten klubber) ville man da gått en runde til? (Presidenten avbryter.)

Presidenten [10:22:43]: Tiden er ute.

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:22:46]: Hypotetiske spørsmål er vanskelige å besvare. Det viktigste er at på samme måte som representanten sier at man ikke bombastisk kan si at dette alternativet vil ta kortere tid, har jeg overfor Statsbygg vært veldig opptatt av at jeg ønsker fortgang også i oppussingen av nasjonalteaterbygningen. Da må vi også ta et hurtig valg – og også et godt valg, et faglig godt fundert valg, når det gjelder hvor bisenene skal ligge, slik at man kan sette i gang byggingen av biscener, eventuelt oppussing av biscener og oppussing av Hovedscenen. Jeg ønsker at denne saken skal få en endelig løsning der vi har et teater som kan stå i 100 nye år, som kan gi folk teateropplevelser av høy kvalitet. Uansett kommer denne saken til å lande i Stortinget til slutt, og da håper jeg selvfølgelig på et bredt politisk flertall for den løsningen vi kommer fram til.

Presidenten [10:23:41]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:23:55]: At det nå er større åpenhet og aksept i samfunnet vårt for transpersoner, skeive og andre som av ulike grunner føler seg litt annerledes, er veldig positivt. For KrF er den mest fundamentale verdien nettopp menneskeverdet –

alle menneskers unike verdi – og at alle mennesker skal møtes med forståelse, nestekjærlighet og respekt for den de er, og at det skal være romslige rammer for kjønnsrollene.

Opp igjennom historien og på tvers av kulturer har kjønnskategoriene vært helt sentrale – slik de også er i medisinen og biologien – og kvinners rettigheter bygger ufravikelig på dem. Jeg betviler ikke regjeringens intensjon om å bedre vilkårene for transpersoner, men problemet er at regjeringen legger opp til en postmoderne dekonstruksjon av kjønnsforståelsen som ikke tjener noen, heller ikke transpersoner, og særlig ikke barn.

I Bufdirs råd om møter med kjønns mangfold for offentlig ansatte heter det f.eks. at man skal la transpersoner bruke kjønnsdelte rom i tråd med sine egne ønsker og sin egen identitet. Det samme rådet gir Rosa kompetanse-kursene, som Kultur- og likestillingsdepartementet gir støtte til. Man skal altså selv, ut fra hva man føler seg som, få velge hvilken garderobe man vil benytte. For mange jenter og kvinner kan dette skape utrygghet. Det kan føre til at man vegrer seg for å delta i gym, idrett og andre aktiviteter fordi de risikerer å møte en biologisk mann i omkleddingsrommet. For jenter og kvinner som har vært utsatt for seksuelle overgrep, kan dette være spesielt problematisk.

Mener likestillingsminister Jaffery at det er riktig at jenter og kvinner skal kunne møte biologiske menn som identifiserer seg som kvinner, i garderoben?

Statsråd Lubna Boby Jaffery [10:26:05]: Representanten Lossius' parti har fremmet et representantforslag om dette temaet, og det skal jeg svare Stortinget nøye på.

Når det gjelder dette konkrete punktet i veilederen, må jeg bare si at dette er en veileder som ikke er vedtatt. Dette er en veileder som har vært på høring. Det er ingenting i denne veilederen som er besluttet, og dermed er det ingenting av det som representanten stiller spørsmål om, som er politikk i dag.

Jeg er glad for at representanten anerkjenner transpersoner. Av og til tyder ting på at partiet KrF ikke anerkjenner at transpersoner er en virkelighet. Til og med Verdens helseorganisasjon viser til at kjønnsidentiteter kan være mangefasettede.

Når det gjelder det konkrete spørsmålet om garderober, har jeg stor forståelse for at mange kan være bekymret for dette, men jeg vil understreke at dette gjelder en veldig liten gruppe. Jeg er opptatt av at hvis vi skal videreføre den veilederen som har vært på høring, må dette også tas med, og vi må også sørge for at hvis det i det hele tatt skal gjøres, så skal det gjøres på en skikkelig måte.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:27:19]: Jeg håper virkelig at dette er noe likestillingsministeren vil

legge stor vekt på i den videre saksgangen og når høringen er gjennomført.

I Storbritannia avsa høyesterett den 16. april 2025 en enstemmig dom som fastslo at begrepene «kvinne» og «mann» i den britiske likestillingsloven skal referere til biologisk kjønn, ikke juridisk kjønn eller kjønnsidentitet. Domstolen der advarte mot å tolke kjønn som noe annet enn biologisk fordi det ville gjøre lovverket inkonsekvent – sågar ubrukelig – særlig i spørsmål om likelønn, kvotering og kjønnsdelte rom, som garderober og kriesentre. Statsminister Keir Starmer kommenterte at dommen var et velkomment skritt framover som ga reell klarhet på et område der vi trenger klarhet.

Er statsråden enig med britisk høyesterett og Keir Starmer i at likestillingsloven må baseres på biologisk kjønn for å kunne gi mening på områder som likelønn, kvotering og kjønnsdelte rom?

Statsråd Lubna Boby Jaffery [10:28:24]: Det er noe underlig ved at jeg skal måtte kommentere en britisk høyesterettsdom og den britiske statsministerens uttalelser. Vi har en likestillings- og diskrimineringslov i Norge som baserer seg på kjønn, der kvinner og sårbare grupper har et ekstra vern i loven. Jeg vet at det muligens finnes et stortingsflertall i denne salen som ikke ønsker å ha en likestillings- og diskrimineringslov som faktisk sier at kvinner og sårbare grupper har et spesielt vern i loven. Det er litt underlig ut fra Lossius' spørsmål.

Verdens helseorganisasjon, som mange regner som den viktigste helseorganisasjonen i verden, slår fast at ikke-binære mennesker eksisterer. Det er en veldig liten gruppe personer som ikke identifiserer seg som verken kvinne eller mann. Jeg mener det er viktig at vi viser forståelse og respekt for denne gruppen og legger til rette for at de får tilstrekkelig hjelp.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:29:30]: Jeg tror likestillingsministeren må ta inn over seg at f.eks. Rosa kompetanse-kursene og Bufdirs råd formidler at det finnes flere kjønn enn to, og at ens kjønn primært handler om identitet framfor biologi. Lærere oppfordres til å snakke om kjønnsroller på en måte som innebærer at barn kan være et annet kjønn hvis de bryter med tradisjonelle kjønnsstereotyper. Helsesøstre har uttalt til VG at kjønnsrollene nå har blitt smalere og mer stereotype. En helsesykepleier sier at jenter kommer med spørsmål om hvorvidt de burde bytte kjønn fordi de har kort hår, liker gutteting eller skiller seg ut fra den stereotypiske jenta på andre måter. Dette er bekymringsfullt.

Jeg lurer på om likestillingsministeren er enig i at det er et tilbakeslag for likestillingen at så mange jenter nå oppfatter at det er noe galt med dem hvis de bryter med tradisjonelle kjønnsstereotyper.

Statsråd Lubna Boby Jaffery [10:30:30]: Siden representanten ber meg om å ta inn over meg noe, må jeg også be representanten om å ta inn over seg noe. Det er at dette er en veileder som har vært på høring. Den er for det første ikke innført. For det andre er det en veileder, det er ikke snakk om å bli tvunget til å omtale folk som «hen». Man kan fortsatt si «han», «hun», «gutt» og «jente». Dette er en veileder, et forslag til en veileder. Det må representanten ta inn over seg.

Vi lever i et samfunn der dette har blitt et stort tema, også fordi representantens parti ønsker å importere denne debatten til Norge fra USA.

Ikke-binære mennesker har eksistert til alle tider. Dette er ikke et nytt fenomen som plutselig har oppstått. Folk har vært skeive, homofile og lesbiske. Folk har levd åpent, kanskje mye mer åpent enn man gjør i dagens samfunn. Det er også noe man må ta inn over seg.

Presidenten [10:31:38]: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Simen Velle (FrP) [10:31:52]: Mitt spørsmål går til forsknings- og høyere utdanningsministeren.

Norge har et næringsliv som krever høy kompetanse og innovasjon. For å henge med i den internasjonale utviklingen trenger vi en forskningspolitikk som styrker samarbeidet mellom akademia og næringsliv. Vi må prioritere områder der vi har kompetansefortrinn og naturgitte ressurser. Men Norge er ikke kjent som noen forskningsnasjon. I 2024 investerte Norge om lag 1,8 pst. av bruttonasjonalproduktet i forskning og utvikling, betydelig mindre enn våre nordiske naboer. Sverige ligger på 3,4 pst., Finland og Danmark ligger på rundt 3 pst.

Dette gapet svekker vår konkurransevne, teknologitvutvikling og omstillingsevne. Mens nabolandene våre trapper opp satsingen, fortsetter Norge å tape terreng. Ifølge beregninger fra Khrono innebærer årets statsbudsjett en nedgang i forsknings- og utviklingsbevilgningene på 1,2 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2024. Fjorårets samlede bevilgning til forskning var den laveste siden 2017.

Mitt spørsmål er enkelt: Er statsråden fornøyd med regjeringens innsats for å styrke forskning og utvikling, gitt at vi ligger så langt bak våre nordiske naboer?

Statsråd Sigrun Aasland [10:33:04]: Jeg vil takke representanten Simen Velle for et svært viktig spørsmål, men jeg er ikke enig i analysen. Det er sånn at vi i Norge finansierer forskning på et høyt nivå fra offentlig sektor. Det er innenfor næringslivets bidrag til forskning vi ligger bak mange andre land.

Over tid har norsk offentlig forskningsinnsats vært stabil, med en topp under pandemien, som for veldig mange andre offentlige utgifter. Statsbudsjettet for 2026

innebærer en økning i offentlige FoU-utgifter sammenlignet med 2024, herunder også noen veldig viktige satsinger på bl.a. kvanteteknologi, der samarbeid med næringslivet er helt sentralt.

Så er jeg opptatt av, som representanten Velle, at næringslivet i mye større grad må komme på banen i både finansiering av og samarbeid om forskning. Der skjer det heldigvis mye bra og spennende, både innenfor interesse for kvanteteknologi, forskning på dette, inn i det grønne skiftet – som representanten Velle tidligere har utvist lite entusiasme for – og nylig, før jul, i DNVs nye forskningsfond, der det skal bevilges penger til grunnforskning fra en viktig norsk næringsaktør.

Dette er et prioritert område for regjeringen å styrke. Det handler ikke om offentlig sektors og statsbudsjettets FoU-utgifter, det handler om å bidra til å bedre og styrke rammevilkår, forvente mer fra næringslivet og å få til gode samarbeidsprosjekter. Det jobber vi godt med, både med Forskningsrådet og med store deler av norsk næringsliv.

Simen Velle (FrP) [10:34:46]: Jeg merker meg at statsråden er svært positiv til å øke den private andelen av forskningsinvesteringene. Små og mellomstore bedrifter, der mye forskning, utvikling og innovasjon skjer, er helt avhengige av norsk privat kapital. Flere norske offentlige utredninger har de siste årene pekt på at den særnorske høye formuesskatten vrir sparing mot eiendom fremfor investering i virksomheter. Den bidrar også til at mange kapitalsterke nordmenn og driftige gründere flytter utenlands. Dette reduserer i sum kapitaltilgangen til forskning, utvikling og innovasjon i norsk næringsliv og vår evne til å bygge opp nye, kunnskapsbaserte næringer som skal sikre verdiskaping i fremtiden.

Er statsråden bekymret for de negative effektene dagens formuesbeskatning har på kapitaltilgang for forskning og innovasjon i norske bedrifter?

Statsråd Sigrun Aasland [10:35:34]: Jeg mener norsk næringslivs bidrag til og deltakelse i forskning er altfor viktig til å reduseres til – nok en gang – et spørsmål om formuesskatt. Alle land har ulike skattesystemer, ulike fordeler og ulemper. Andre land har høyere arbeidsgiveravgifter. Andre land har høyere selskapskatter, som jeg registrerer at representantens parti også har vært villig til å øke for å redusere formuesskatten. Denne regjeringen er positiv til alltid å forbedre skattesystemet vårt. Derfor har vi også invitert til et bredt skatteforlik og initiert en skattekommisjon.

Når det er sagt, deler jeg representantens ambisjon om at små og mellomstore bedrifter må ha lettere tilgang på kunnskap fra våre sterke forskningsmiljøer, og det jobber vi bl.a. med Forskningsrådet for å få til bedre

løsninger for. Det handler mye om god relasjonsbygging over tid og om å etablere samarbeid, i både stor og liten skala.

Simen Velle (FrP) [10:36:32]: Det er helt riktig at det å samarbeide og snakke med hverandre er svært viktig, og jeg registrerer at både statsråden og tidligere statsråder i samme departement har ønsket en bred debatt om dette, men det holder ikke bare å snakke med hverandre. Dette handler også om helt konkrete investeringer i forskning og utvikling, noe jeg ikke opplever at regjeringen legger til rette for.

Ta f.eks. gaveforsterkningsordningen, som tidligere ga et statlig påslag på inntil 25 pst. ved gaver til forskning. Det var et effektivt virkemiddel for å utløse private midler. Ordningen førte til flere forskningsmidler fra privatpersoner, bedrifter, stiftelser og frivillige organisasjoner. Universitetene mente at ordningen fungerte godt og etter intensjonen. De var negative da Solberg-regjeringen skrotet ordningen i 2021, og avviklingen førte til en nedgang i gavefinansiert forskning og rammet særlig grunnforskningen ved en rekke universiteter. For eksempel fikk Universitetet i Bergen en reduksjon på rundt 15 pst.

Vil statsråden ta initiativ til å gjeninnføre gaveforsterkningsordningen for å få mer privat kapital til norsk forskning?

Statsråd Sigrun Aasland [10:37:33]: Det korte svaret er nei. Denne regjeringen er opptatt av å prioritere norsk forskningsinnsats på områder av særlig stor betydning, der norske forskningsmiljøer har særlige styrker, og der vi vet at samfunnet har store kompetanse- og kunnskapsbehov. Derfor har vi nylig lansert et betydelig forskningsprogram på kunstig intelligens. Vi har nylig lansert et stort forskningsinitiativ på kvanteteknologi, der det er stor interesse og allerede deltakelse fra næringslivet, og vi har lansert nye forskningssatsinger innenfor totalforsvar.

Jeg vil anbefale representanten Velle å dra på NHOs årskonferanse i dag, for jeg opplever at norsk næringsliv er svært framoverlent i sitt ønske om å bygge ny kunnskap og forskning og har satt det på agendaen på store deler av dagens program. Det er jeg veldig glad for, og jeg har god dialog med både næringsaktører og organisasjoner om hvordan vi skal legge til rette for enda mer av dette.

Simen Velle (FrP) [10:38:31]: Jeg kan bekrefte overfor statsråden at jeg har planer om å besøke NHOs årskonferanse. Jeg har bare et visst behov for å stille noen spørsmål til statsråden i Stortinget først.

Jeg er enig i ambisjonen. Jeg er helt enig i at det norske næringslivet ønsker å investere mer i forskning og

utvikling, så de er fremoverlente, men regjeringen er ikke spesielt fremoverlente. Ved lanseringen av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning i 2023 signaliserte regjeringen et ønske om en bred debatt om hvordan private kan bidra mer til forskning. Samme år leverte Oslo Economics og NIFU, på oppdrag fra Norges forskningsråd, en omfattende utredning om privat finansiering av forskning, utvikling og forskningsbasert innovasjon i Norge. I rapporten pekes det på en rekke ulike tiltak og politiske grep som kan bidra til mer privatfinansiert forskning, som f.eks. å gjeninnføre gaveforsterkningsordningen, modernisere stiftelseslovgivningen, ulike fondsmekanismer samt lettelser i formuesskatten.

Hva har regjeringen konkret gjort de siste tre årene for å få økt privat kapital inn i forskningssystemet?

Statsråd Sigrun Aasland [10:39:32]: Jeg har i hvert fall i det siste – på litt under ett år – satt i gang flere initiativ for å øke næringslivets deltakelse i og bidrag til forskning, på bakgrunn av kunnskapsgrunnlaget som foreligger.

Som jeg var inne på, mener ikke denne regjeringen at gaveforsterkningsordningen, der den enkelte bedrift bestemmer hva staten skal bruke forskningsmidler på, er en strategisk fornuftig måte å gjøre dette på. Jeg har det siste halve året invitert både næringsliv, virkemiddelaktører og forskere inn for å gi oss innspill på hva som skal gjøres for å få til bedre samarbeid. De har også tatt opp potensialet i stiftelseslovgivning i samarbeidsarenaer gjennom Forskningsrådet. Jeg minner også om at vi nylig har lansert et helt nytt forskningsprogram med en helt ny innretning innenfor kvanteteknologi, der vi skal bruke 150 mill. kr i året og invitere næringslivet til å ta lederskap i disse prosjektene. Det vil også komme flere initiativer for å dra inn norsk næringsliv, men skattepolitikk er en svært liten del av det.

Simen Velle (FrP) [10:40:34]: Jeg merker meg at regjeringen har svært lave ambisjoner for å senke skattenivået både for folk og for næringsliv, men det får bli en annen sak.

Jeg har gjennom de siste fire spørsmålene i denne salen understreket en rekke tiltak som både jeg og en NOU ønsker skal gjennomføres i Norge, men jeg opplever ikke at statsråden i tilstrekkelig grad tar mine forslag på alvor. For hva er den situasjonen vi faktisk står i? Jo, det er at vi har et næringsliv som dessverre underinvesterer i forskning og utvikling, i hvert fall i forhold til våre skandinaviske naboland. Både i Sverige og Danmark har de store stiftelser. Og i Norge har vi – til tross for at vi i utgangspunktet har den kompetansen og det næringslivet som skal til for å løse problemet – en regjering som ikke underbygger ønsket om å investere i forskning og utvik-

ling. Formuesskatt og gaveforsterkningsordningen er bare to konkrete eksempler.

Men jeg ønsker å stille spørsmålet én gang til: Hva har regjeringen konkret gjort, utover å sette ned utvalg og snakke om disse tingene, og hvilke konkrete tiltak kan det norske næringslivet forvente seg fra regjeringen i tiden som kommer?

Statsråd Sigrun Aasland [10:41:41]: Jeg er veldig glad for at representanten Velle i løpet av denne samtalen vi har hatt her, har endret sin analyse fra at det er offentlig sektor som investerer for lite i forskning, til at det altså er næringslivet som investerer for lite i forskning. Og der er vi helt enige.

Hva har regjeringen gjort? Helt konkret har regjeringen lansert nye forskningssatsinger i en skala på flere milliarder kroner, der norsk næringsliv har en helt sentral rolle. Det vil også framover være viktig for meg å forsterke og videreutvikle dette arbeidet. Jeg vil løfte fram at patentene for norske forskningsmiljøer har mer enn doblet seg de siste årene, gjennom teknologioverføringskontorene på norske universiteter, og det er en utvikling som er mye bedre enn i samfunnet for øvrig. Det viser at vi har virkemidler som virker. Vi har også satt ned en skattekommisjon, og vi er ikke fremmed for å diskutere skatt, men vi har også andre virkemidler på menyen.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:43:02]: Det er interessant å merke seg at vi har en regjering som først driver næringsfiendtlig politikk og så kommer med pekefingeren mot næringslivet og spør hvorfor de ikke satser mer på forskning og utvikling.

Det jeg kanskje synes er interessant ved statsråden, er at hun egentlig virker veldig fornøyd med egen innsats, samtidig som man i fjor så en alarmerende reduksjon i den samlede forskningsinnsatsen i Norge. I fjor gikk forskningsinnsatsen for første gang ned både i kroner og øre og i folk i alle sektorer – i instituttsektoren, i høyere utdanning og i næringslivet. SSB skriver rett ut at så lenge målingene har pågått, og vi snakker altså om målinger som i hvert fall har pågått siden 1960-tallet, har det alltid vært realvekst. Kun i 2004, under finanskrisen og under koronapandemien, var det realnedgang, og selv da var ikke reduksjonen så stor som den var i fjor. Antallet forskere har falt for første gang siden 1960-tallet, både i instituttsektoren og i høyere utdanning, og dette skjer samtidig som landene rundt oss satser. Er ikke dette alarmerende?

Statsråd Sigrun Aasland [10:44:05]: I saldert budsjett for 2026 blir det bevilget omtrent 51,3 mrd. kr til forskning og utvikling. Det er en nominell økning på 2,7 mrd. kr fra 2025 og tilsvarer en realvekst på 1,95 pst.

Så er det sånn at det under pandemien ble bevilget betydelige midler til f.eks. midlertidige stillinger i forskningssektoren, som over tid og etter pandemien har blitt faset ut. I løpet av de siste ti årene har rammebevilgningene til både universiteter og høyskoler og offentlig forskningsinnsats holdt seg stabile og økt noe.

Jeg mener det skal være en sterk offentlig finansiering av forskning. Det er et viktig felles gode som vi alle må ta ansvar for, og så mener jeg i tillegg at norsk næringsliv har interesse av og nytte av å både delta mer og investere mer i forskning. Jeg opplever ikke at norsk næringsliv oppfatter dette som en pekefinger. Snarere møtes denne invitasjonen med stor entusiasme, og det tror jeg vi kommer til å se mer av i dagene som kommer.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:45:10]: Arbeiderpartiet har styrt siden 2021 – ikke bare siden i fjor. Resultatet etter fire år med Arbeiderpartiet er at vi nå ser et alarmerende fall, et sjeldent fall, i den totale forskningsinnsatsen i Norge – ja, i næringslivet, som statsråden er veldig opptatt av å peke på, men også i det offentlige, altså i høyere utdanning og instituttsektoren. Det er altså bare tre år tidligere hvor det har vært den type fall, og fallet var størst i fjor. Det er situasjonen der ute i den sektoren som Arbeiderpartiet har styrt nå i fire år.

Jeg er enig i at vi må gjøre mer for næringslivet, men også der gjelder spørsmålet til regjeringen: Statsråden sier nå at skattepolitikken er en svært liten del av det som skal til for at også næringslivet skal ha muskler til å investere i forskning og utvikling, tiltrekke seg internasjonal kompetanse og internasjonale forskere og starte gründerskap og gründermiljøer. Selvfølgelig har skattepolitikken veldig mye å si. Her har regjeringen nå aktivt i fire år ført en politikk som gjør at andre land rundt oss tiltrekker seg kompetanse, tiltrekker seg forskning og investerer i det, mens næringslivet dessverre ikke har den samme muligheten.

Statsråd Sigrun Aasland [10:46:15]: Jeg skal forsøke å gjenta svaret mitt på en mer konkret måte. Det er altså sånn at den nedgangen representanten viser til, ikke er en trend i offentlig forskningsfinansiering – offentlig forskningsfinansiering øker fra 2025 til 2026 – men utelukkende har å gjøre med utfasing av tilleggsmidler som kom under pandemien, og slik er det på svært mange samfunnsområder.

Denne regjeringen investerer ikke bare penger i forskning. Vi gjør også tydelige prioriteringer innenfor polarforskning, kvanteforskning, kunstig intelligens, totalforsvar og andre store, viktige områder som det er nødvendig å bygge kunnskap på, som er nødvendige for vår sikkerhet og konkurransekraft, og der vi i mye større grad enn tidligere inviterer næringslivet til både å delta og å ha en ledende rolle.

Marit Veia (V) [10:47:26]: Norge er avhengig av forskning, og den norske forskningen er avhengig av deltakelse i EUs Horisont-program. Gjennom deltakelse i Horisont-programmet har institutter og universiteter hentet hjem hele 17 mrd. kr for å finansiere norsk forskning og utvikling. Dette handler kort og godt om framtidens arbeidsplasser, grønn teknologi og beredskap for landet vårt.

Akkurat nå reforhandles Horisont-programmet i EU, og det mangler en viktig setning i utkastet til det nye programmet. Det står ikke lenger at enhver begrensning som gjøres i programmet, skal være i samsvar med EØS-avtalen. Med Norges manglende unntak for EØS' ståltoll friskt i minne er det ikke akkurat alarmistisk å være bekymret for at norske forskere skal bli ekskludert fra det nye Horisont-programmet.

Jeg lurer derfor på om statsråden kan garantere at Norge også i neste periode er fullverdig assosiert med Horisont Europa på like vilkår som EU-landene, og at regjeringen aktivt arbeider for å få EØS-klausulen inn igjen. Og dersom EU likevel strammer til: Hvilke tiltak settes inn for å hindre kompetanse- og innovasjonstap?

Statsråd Sigrun Aasland [10:48:37]: Tusen takk for spørsmålet. Jeg er helt enig med representanten i at vår deltakelse i EUs forskningsprogrammer er viktig. De er viktige for norsk forskning, for norsk samfunn og viktige for verden, for internasjonalt samarbeid om både forskning, konkurransekraft og sikkerhet blir stadig viktigere i den verdenen vi lever i.

Det er, som representanten sier, nå i forhandling. Kommisjonen har presentert et forslag. I forrige runde fikk Norge og EFTA-landene inn en spesifikk setning med referanse til EØS-avtalen. Jeg har hatt mange gode bilaterale møter både med EUs kommissær for forskning og med flere av mine forskningskollegaer i EU-landene og fremmet dette. Vi har også lagt fram et felles EFTA-standpunkt med spørsmål om den samme setningen. Dette jobber vi med på mange nivåer. Det er stor interesse for å ha Norge med i det neste rammeprogrammet. Vi jobber fortsatt med dette, og jeg har stor tro på at vi skal få til gode resultater.

Presidenten [10:49:37]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [10:49:54]: Jeg vil begynne med å ønske vår kulturminister et riktig godt nytt år, og jeg ser fram til en ny, spennende sesjon.

Økonomi er fortsatt en av de største grunnene til at barn og unge faller utenfor idretten, og jeg har tidligere uttalt at idretten er en av våre aller største arenaer for inkludering. Nå peker rapporter på at økte kostnader de siste årene har gjort økonomi til en barriere for flere, og

at dette først og fremst skyldes den generelle prisveksten i samfunnet. Som norsk idrett selv uttrykker, skal økonomi ikke være en begrensning for deltakelse, og de understreker at behovet for offentlige rammevilkår må støtte aktivitetstilbudene, slik at barn fra familier med lav inntekt får delta.

Manglende deltakelse kan bety at noen barn går glipp av både fysisk aktivitet og sosial tilhørighet. Vi i SV mener at spillemidler alene ikke kan løse dette problemet, for øremerking til økonomisk inkludering kan jo gå på bekostning av finansiering til anlegg og aktivitet, som også er avgjørende for at barn skal kunne være aktive. Derfor mener vi i SV at innsatsen mot økonomi som barriere må suppleres med midler over statsbudsjettet og gjøres til en varig og forutsigbar ordning – ikke bare med uforutsigbare enkeltbevilgninger, slik det har vært gjort de siste årene.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan vil man sikre at arbeidet mot økonomi som barriere i idretten blir langsiktig og forutsigbart, slik at barn og unge faktisk får mulighet til å delta i aktivitet, fellesskap og mestring, også etter at midlertidige ekstrabevilgninger tar slutt?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [10:51:56]: Jeg vil også ønske representanten godt nytt år, og vi ser fram til å samarbeide om bl.a. dette temaet, som handler om inkludering av barn og unge i idretten.

Denne regjeringen har vært opptatt av å sørge for nettopp at økonomi ikke skal være en barriere i idretten, og da ikke bare gjennom en ekstrainsats som samarbeidspartiene våre ga i nysalderingen, men også gjennom spillemidlene, der man har gjort permanent enkelte ordninger som gis til kommuner og idrettslag i kommuner der man har barn som lever i vedvarende fattigdom. Det er også slik at antall medlemmer i Norges idrettsforbund har økt de siste årene, og det tyder jo på at flere barn og unge faktisk blir med i idretten.

Ja, økonomi er en barriere, men vi må gjøre noe med dette på flere fronter. Jeg er usikker på om statsbudsjettet er veien å gå, all den tid dette er penger vi må kjempe inn hvert år. Det er vanskelig å få nok penger til alle gode formål, og derfor er spillemidlene en kjærkommen del av de pengene vi kan bruke for å inkludere barn og unge.

Jeg er opptatt av at også andre ting er med på å gjøre at barn og unge kan delta i aktivitet, og det er bl.a. det denne regjeringen gjør når det gjelder billigere SFO og billigere barnehage, og også det at man gir støtte til aktiviteter i kommunene, bl.a. BUA, er med på å bidra til at barrierene blir tatt ned.

Det er også andre ting som gjør at barn og unge ikke deltar, og det tror jeg er et tema som vi må bruke tid på, for vi vet f.eks. at kvinner og jenter med innvandrerbakgrunn deltar i aktiviteter i mye mindre grad enn sine brødre.

Jeg er glad for at dette er et tema og ser fram til at vi skal jobbe sammen for å få ned barrierene.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [10:54:01]: Jeg er fortsatt veldig bekymret. Selv om statsråden svarer som hun gjør, tror jeg vi trenger mer forutsigbar finansiering til idretten, for de melder så tydelig om det. Med hensyn til spillemidlene ser vi at det går ut over anlegg og aktivitetsutstyr man er helt nødt til å bruke. Jeg spør derfor igjen: Hvordan vil statsråden sørge for at staten gir idrettslagene forutsigbare rammer over statsbudsjettet, slik at kostnadspresset på familiene reduseres og barn ikke mister tilgang til aktivitet og sosialt fellesskap?

Statsråd Lubna Boby Jaffery [10:54:43]: Denne regjeringen har prioritert både å gi penger til lagene sånn at de kan inkludere barn og unge i aktiviteter, og vi har prioritert anlegg. Vi har fått ned etterslepet på anlegg betydelig de siste fire årene. Nå er det i snitt ett års ventetid. Man må vente ett år, det er sånn vi må gjøre det, men dette er noe vi prioriterer i tildelingen av spillemidler – å satse på anlegg sånn at det bygges flere. Vi vil jo at flere av de store byene, som f.eks. Oslo, skal bygge enda mer. De bygger nesten ingen ting, og de får jo alle spillemidlene de søker om. Vi gjør også mer, som å sørge for at man har midler som går direkte til idrettskretsene som har barn som trenger spesiell inkludering. Jeg er veldig redd for at vi uthuler enerettsmodellen hvis vi begynner å gi penger over statsbudsjettet også, men dette er en samtale vi må ha i det kommende året.

Mirell Høyer-Berntsen (SV) [10:55:49]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål om inkludering av flere via aktivitetshjelpemidler. Vi vet at en av de aller største barrierene for idrettsdeltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne er mangelen på utstyr tilpasset deres individuelle funksjonsnedsettelse og kropp. I en rapport utarbeidet av Oslo Economics i 2020 sa halvparten av respondentene at manglende tilgang til aktivitetshjelpemidler har begrenset deres idrettsdeltakelse. Aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år er en overslagsbevilgning. I 2025 gikk denne ordningen tom for penger 6. januar. Det var altså i går, for ett år siden. Etter dette får ingen med nedsatt funksjonsevne over 26 år støtte til aktivitetshjelpemidler. Den samme rapporten viser at potten minimum bør økes til 200 mill. kr for å sikre at alle med funksjonsnedsettelse får aktivitetshjelpemidler.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden gjøre noe med dette og rettighetsfeste aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år?

Statsråd Lubna Boby Jaffery [10:56:54]: Hvis jeg kunne gjort noe med det ene og alene, hadde jeg gjort det, men den potten ligger hos arbeids- og inkluderingsministeren. Derfor kan jeg ikke svare på når regjeringen får gjort dette, eller om det er noe vi kommer til å prioritere det kommende året. Det er klart det er en viktig pott for å gjøre det slik at folk kan få mulighet til å delta, og det er et tema som diskuteres. Jeg kan ikke gå utover mine fullmakter og inn på arbeids- og inkluderingsministerens budsjett, selv om det selvfølgelig kunne vært et ønske fra enkelte. Vi må i totaliteten av hele statsbudsjettet se hvilke prioriteringer vi gjør, men det er klart dette er et enkelttiltak som også jeg som idrettsminister ser kan være med på å gjøre at flere mennesker kommer seg ut i aktivitet.

Presidenten [10:57:55]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:58:08]: Spørsmålet mitt går til statsråden for forskning og høgare utdanning.

I statsbudsjettet for 2026 foreslo regjeringa å kutta studieplassar i sjukepleie i distrikta og i Nord-Noreg. Grunngevinga for dette var låge søkjartal. I forhandlingane i Stortinget om statsbudsjettet vart dette omgjort. Desse studieplassane vart likevel oppretthaldne.

Når regjeringa bruker låge søkjartal som grunngeving for å føreslå å leggja ned studieplassar, burde jo ein logisk konsekvens vera at høge søkjartal var ei grunngeving for å oppretthalda studieplassar. Sånn er dessverre ikkje logikken til regjeringa og Arbeidarpartiet.

I Alta er det oppretta politiutdanning. Dette er ei svært populær utdanning, med over ti søkjarar per studieplass. Likevel føreslår regjeringa å leggja ned politiutdanninga i Alta. Så mitt spørsmål til statsråden for høgare utdanning er: Bør ikkje populære utdanningar som gjev kompetanse som me treng, oppretthaldast?

Statsråd Sigrun Aasland [10:59:27]: Tusen takk for et godt spørsmål.

Jeg vil først presisere at regjeringen ikke har lagt ned studieplasser i distriktene. Regjeringen foreslo i statsbudsjettet for 2026 å prioritere opp studieplasser på steder med ikke bare høye søkertall over tid, men høy gjennomføringsgrad. Det ble også foreslått å fullfinansiere de studentene og studieplassene som var på enkelte institusjoner, men der man altså hadde færre studenter og lavere gjennomføring enn det man over flere år har blitt bedt om å levere.

Vi prioriterer sykepleierutdanning. Derfor har vi også i budsjettforliket blitt enige om å styrke disse studiestedene, med en klar forventning om at de må øke både opptaket og gjennomføringsgraden av sykepleierstudenter.

Så er jeg glad for at vi sammen med Senterpartiet over de siste fire årene tydelig har prioritert gode utdanningstilbud i distriktene og brukt 320 mill. kr på å opprette og styrke desentraliserte utdanningstilbud, senest i budsjettet for 2026, med midler til studieplasser i Kirkenes. Det er viktig for tilgang på utdanning i hele landet. Det er også viktig for sikkerhet og beredskap. Vi tar tilsvarende grep mange steder fordi vi trenger tilgang på viktig kompetanse i hele landet.

Akkurat når det gjelder politiutdanningen, ligger den under justis- og beredskapsministerens ansvarsområde. Jeg vil likevel på generelt grunnlag si at vi kommer til å jobbe systematisk framover både med å prioritere de utdanningene samfunnet har behov for, og med å sørge for at vi har god tilgang på utdanningsmuligheter over hele landet.

Geir Pollestad (Sp) [11:01:18]: Eg er fullt klar over at politiutdanninga i Alta ligg konstitusjonelt under justisministeren. Det er likevel slik at spørsmålet mitt handlar om det prinsipielle, nemleg om når det er kompetanse som vert etterspurd, og som me treng.

I regjeringa sin eigen nordområdestrategi vert det peika på både tryggleik, beredskap og desentralisert utdanning, og ein må seia at politiutdanninga i Alta har vore ein braksuksess. Eg tenkjer at viss regjeringa har ei felles tilnærming til høgare utdanning og utdanning av kompetanse som me treng, burde regjeringa ha vidareført tilbodet med politiutdanning i Alta, for dette er kompetanse som landsdelen treng. Då stiller eg spørsmålet på ny: Er det ikkje ein god idé å oppretthalda populære studieplassar i distrikta, som bl.a. politiutdanninga i Alta?

Statsråd Sigrun Aasland [11:02:22]: Jeg er glad for at representanten spør prinsipielt. Jeg skal også svare prinsipielt. Jeg vil si at det er mange kriterier for å opprettholde og opprette studier på ulike steder. Det handler om etterspørsel, eller popularitet, som representanten kaller det. Det handler om behov i samfunnet. Det handler om dimensjonering og prioritering av ulike studiesteder. Det handler også om de ulike studiestedenes egne ønsker og signaler om hvor de ønsker å tilby utdanning.

Igjen: Det konkrete svaret på spørsmålet om politiutdanningen i Alta må jeg overlate til justis- og beredskapsministeren, men det prinsipielle svaret mitt er fortsatt at regjeringen er opptatt av å tilby utdanning av høy kvalitet over hele landet og på en mest mulig forutsigbar måte.

Trine Fagervik (Sp) [11:03:22]: Det er krevende å rekruttere og beholde politifolk i nord, og i den sikkerhetspolitiske situasjonen er det særlig viktig at politiet i

nord har god rekruttering. Med desentraliserte utdanningstilbud, kombinert med Senterpartiets gjennomslag for nedskrivning av studielån, kan vi lykkes. Regjeringen skriver selv i nordområdemeldingen som ble lagt fram 26. august i 2025, at desentralisert utdanning er etablert i Alta. Videre skriver den at det skal være kraftfull satsing på utdanning i nord. Det går på regjeringens troverdighet løs når den på den ene siden lover kraftfull satsing, men i realiteten bygger ned utdanningstilbud systematisk. Er det i tråd med regjeringens nordområdesatsing å legge ned populære utdanningsstilbud med stor oversøkning i nord?

Statsråd Sigrun Aasland [11:04:13]: Jeg oppfatter at spørsmålet i stor grad ligner på spørsmålet fra representanten Pollestad, og jeg skal igjen svare prinsipielt.

For det første bygger ikke regjeringen ned utdanningstilbud. Regjeringen prioriterer utdanningstilbud også i distriktene. Vi trenger tilgang på gode, desentraliserte utdanningstilbud, også innenfor sikkerhet og beredskap. De 6 mill. kr som ble bevilget til Universitetet i Tromsø for å tilby desentralisert utdanning – bl.a. i sikkerhet og beredskap, i Kirkenes – er en viktig del av dette, i tillegg til svært mange andre gode, desentraliserte utdanningstilbud vi har over hele landet. Det tror jeg er en god tilnærming til hvordan vi også må tenke framover, der vi har sterke campuser ved utdanningsinstitusjonene våre, men i tillegg supplerer det med desentraliserte tilbud for voksne eller for folk som av ulike årsaker ikke ønsker eller kan flytte på seg.

Presidenten [11:05:13]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Hege Bae Nyholt (R) [11:05:29]: Solberg-regjeringen gikk i 2019 til angrep på UH-sektorens autonomi da de foreslo å overføre sektorens bygg til Statsbygg. For dem som ikke husker det, var det et trekløver bestående av forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø fra Venstre, kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland fra Høyre og finansminister Siv Jensen fra FrP som gikk i bresjen for dette på den tiden.

En samlet sektor slo tilbake mot høyresidens markedsføring av eiendomsforvaltningen i statlig sivil sektor, og Arbeiderpartiet falt den gangen ned på riktig side, ved å lytte til fagforeninger og til ledelsen ved de utsatte universitetene. Det var denne dialogen og åpenheten som sikret at saken ble tilstrekkelig belyst, og som gjorde at det gikk an å stoppe den nevnte markedsføringen av offentlig sektor, som ville svekket de fem gamle, selvforvaltende universitetenes autonomi.

Det var derfor med stor undring jeg leste i budsjettproposisjonen for 2026 at Kunnskapsdepartementet utreder en ny kapitalbelastningsmodell for de fem uni-

versitetene som forvalter eiendom på vegne av staten. Å forvalte egen eiendom sikrer at universitetene oppfyller samfunnsoppdraget, gjennom fortsatt å bruke eiendom strategisk for å bygge opp under sektorens autonomi. I dagens politiske landskap er dette viktigere enn noen sinne.

Derfor er mitt spørsmål til statsråden: Har regjeringen egne analyser som viser at en slik modell ikke vil svekke universitetenes økonomi og autonomi, og kan disse i så fall legges fram for Stortinget?

Statsråd Sigrun Aasland [11:07:04]: Jeg vil takke for spørsmålet og også få lov til å skryte av mine forgjengere i denne posten, som har gjort en stor innsats for å effektivisere og nedskalere høye byggekostnader i denne sektoren. Samtidig er det sånn at universitetssektoren, og særlig de selvforvaltende universitetene, har noen særlige oppgaver knyttet til forvaltning av eldre, historisk viktige bygg som av ulike historiske årsaker tilligger deres ansvar.

Det er riktig, som representanten sier, at det i budsjettproposisjonen for 2026 sies at vi utreder en modell med sikte på å sørge for at det fortsatt skal være gode insentiver for å drive vedlikehold av alle bygg i denne sektoren. Istedenfor en garanti vil jeg si at det for regjeringen er et premiss for hele det arbeidet, og for den utredningen, at enhver endring i modell for finansiering av bygg ikke skal gå utover universitetenes samfunnsoppdrag eller kjerneoppgaver. Det ligger til grunn for det arbeidet som nå gjøres.

Hege Bae Nyholt (R) [11:08:15]: Takk for svaret. Det er åpenbart gjort en del arbeid i utredninger, og jeg vil derfor fortsette med å spørre ministeren: Har dere fått utredninger eller hatt dialog med de fem gamle, som de omtales som, om hvilke effekter en slik endring i kapitalbelastning vil ha for sektoren? Hvis ja, kan disse deles?

Statsråd Sigrun Aasland [11:08:36]: Prosessen som omtales i budsjettproposisjonen, handler nettopp om

bl.a. å ha en slik dialog, med utgangspunkt om at enhver endring skal videreføre det handlingsrommet, den økonomien og de oppgavene som universitetene gjennomfører, og å finne ut om det er mulig å gjøre forvaltningen og finansieringen av vedlikehold av eldre bygg og eventuelle nye bygg på en mer effektiv måte. Jeg er enig med representanten i at det er svært viktig at dette ikke går ut over universitetenes kjerneoppdrag.

Hege Bae Nyholt (R) [11:09:14]: Spørsmålet mitt var om det er mulig å få mer innsyn i de utredninger og den dialogen som har foregått. Vi kunne lese i Khrono i dag at journalistene har fått avslag på dette. Regjeringen snakker mye om tillitsreform og mindre om detaljstyring og åpenhet. Hvordan samsvarer det med å vurdere en modell der staten tar over eierskapet til universitetsbygg og i praksis ønsker en sentral styring av sektoren, samt at det i liten grad er et offentlig ordskifte om dette?

Statsråd Sigrun Aasland [11:09:45]: Det ligger fast at universitetene U5 skal være selvforvaltende institusjoner, så det ligger ingen intensjon her om å overdra bygninger. Det er heller ikke foretatt noen utredning som det er mulig å offentliggjøre, for dette er omtalt i proposisjonen som et arbeid vi går i gang med. Det er også dialog med disse institusjonene, og deres viktige innspill på hva som er mulig og hensiktsmessig, er en helt sentral del av arbeidet.

Presidenten [11:10:17]: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:10:21]

Referat

Presidenten [11:10:23]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.11.

